

BITI GANDŽA

Zbirka knjižic BITI nastaja v okviru istoimenskega projekta, ki se osredotoča na vprašanja trajnostnega razvoja in bivanja v najširšem pomenu besede. Tematska področja raziskovanja so hrana, naravni viri, energija, reciklaža, zdravje, različne oblike onesnaževanja ipd.

Namen projekta knjižic BITI je ozaveščati mlade o resnosti izpostavljene problematike na globalni ravni ter jih spodbujati k trajnostnemu načinu življenja in odgovorni potrošnji v vsakdanjem življenju ter lastnem okolju.

KOLOFON

TEKST: Drago Pintarič, Nina Golob

UREJANJE: Nina Golob

LEKTORIRANJE: Manja Klobasa

OBLIKOVANJE: Natalija Kosmač

PRODUKCIJA: BITI

SOFINANCER PROJEKTA: Mestna občina Ljubljana

IZDAJATELJ: KUD Pozitiv in Dijaški dom Ivana Cankarja, 2015

DRAGI BRALEC!

Knjižica, ki je pred tabo, govori o problematiki povezani z ilegalno drogo, najpogosteje imenovani trava.

Namen knjižice je posredovati čim bolj relevantne in uporabne informacije za mlade, ki se s tem fenomenom neizogibno srečujejo v vsakdanjem življenju.

V knjižici tako predstavljamo osnovne informacije o rastlini in iz nje pridobljenih substanc, o zakonodaji v zvezi s proizvodnjo, prodajo in posedovanjem te rastline, dotaknemo se aktualne družbene debate o legalizaciji marihuane ter za konec podamo nekaj dejstev in nasvetov, ki jih je dobro vedeti in upoštevati.

SPLOŠNO O MARIHUANI

Konoplja je ena najstarejših rastlin, ki se uporablja v različne namene – rekreativne (droga), zdravstvene, prehrabene in industrijske.

Konoplja je dvodomna enoletna rastlina z močnimi stebelnimi vlakni in pahljačasto razporejenimi in nazobčanimi listi. Je zelo prilagodljiva in dobro uspeva tudi pri nas.

Vsebuje številne psihoaktivne snovi (kanabinoide), od katerih je najpomembnejši tetrahidrokanabinol (THC). Tega je največ v vršičkih in listih ženskih rastlin.

Konoplja se deli na tri podvrste: *Cannabis sativa* (navadna konoplja), *Cannabis indica* (indijska konoplja) in *Cannabis ruderalis*. Razlikujejo se po velikosti in gostoti listov, načinu rasti ter po razmerju med eteričnimi olji.

Cannabis sativa

Cannabis indica

Cannabis ruderalis

Marihuana je zelena, rjava ali siva mešanica posušenih narezanih listov, stebel in cvetov konoplje in je najpogostejše uporabljana prepovedana droga v Ameriki, Evropi in posledično tudi pri nas. Za marihuano se uporablja preko 200 različnih slengovskih izrazov (trava, pot, herb, weed, grass, boom, Mary Jane, skunk, ganja ...). Obstajajo tudi imena za različne moči ali vrste marihuane.

Močnejše vrste so: sinsemilla, hašiš in hašiševo olje.

Vse vrste marihuane vsebujejo THC (delta-9-tetrahidrokanabinol), ki je glavna aktivna kemična snov, poleg tega

je v marihuani več kot 400 drugih kemičnih snovi. Od leta 1970 se je učinek marihuane zaradi povečane vsebnosti THC-ja precej povečal, od srede osemdesetih let dalje pa ostaja približno enak. Marihuana, pridelana v rastlinjaki, vsebuje dva do trikrat več THC-ja kot običajna marihuana.

- Običajna marihuana vsebuje povprečno 3 % THC-ja.
- Sinsemilla, narejena samo iz brstičev ter cvetočih vrhov ženskih rastlin, vsebuje povprečno 9 % THC-ja, včasih lahko vsebuje tudi do 25 %.
- Hašiš, lepljiva smola s cvetov ženske rastline, ima povprečno 9 % THC-ja, doseže lahko tudi 19 % THC-ja.
- Hašišovo olje, pridobljen z destilacijo, ima povprečno 19 % THC-ja, doseže pa lahko celo 27 %.
- Skunk, pridelan iz posebnih semen in rastlin, gojenih pri umetni svetlobi in v zaprtih prostorih (pogosto z različnimi dodatki, kar vodi do višje vsebnosti THC-ja), zadane bolj ter pri nekaterih povzroča blede halucinacije. Ima tudi močnejši sladkobni vonj in ne vsebuje semen.

KAKŠNE SO POSLEDICE UPORABE?

Uporaba marihuane ima lahko takojšnje in tudi dolgoročnejše posledice. Posledice pri posamezniku so odvisne od vrste marihuane, vsebnosti THC-ja in načina uživanja. Zaradi vsebnosti THC-ja vplivajo na človeka tako, da spreminjajo delovanje možganov. Psihoaktivne snovi vplivajo na centralni živčni sistem in s tem na razpoloženje, dojemanje in zaznavo uporabnika. Učinki so odvisni od količine in moči vsebovanega THC-ja ter se začnejo v nekaj sekundah ali minutah po kajenju, vrh dosežejo po 15-30 minutah in po dveh do treh urah izzvenijo. Po oralnem zaužitju se psihoaktivne posledice pokažejo po 30-90 minutah in izzvenijo po 4-12 urah, odvisno od doziranja in okoliščin.

Marihuana povzroča sprostitvev, zaznavne spremembe, popačenje časa ter potencira čutilno zaznavo, kot je okus, vid ali sluh. V socialnem okolju sta pogosta nalezljiv smeh in zgovornost. Možni negativni stranski učinki zaradi predoziranja so strah in napadi panike, povečan pulz in spremembe v krvnem pritisku.

Pod vplivom marihuane se poslabšajo kognitivne funkcije, zadolžene za aktivnosti, ki zahtevajo pozornost (vožnja, učenje, športne aktivnosti ipd.)

Vse dolgoročne posledice uživanja marihuane še niso znane, vendar raziskave nakazujejo možnost resnih zdravstvenih težav.

KAKO DOLGO OSTANE THC V TELESU?

THC po zaužitju vsrkajo maščobna tkiva v različnih organih. S standardnimi urinskimi testi lahko odkrijemo sledi THC-ja več dni po kajenju, pri kroničnih uživalcih pa tudi tedne po prenehanju uživanja marihuane.

ZAKONODAJA

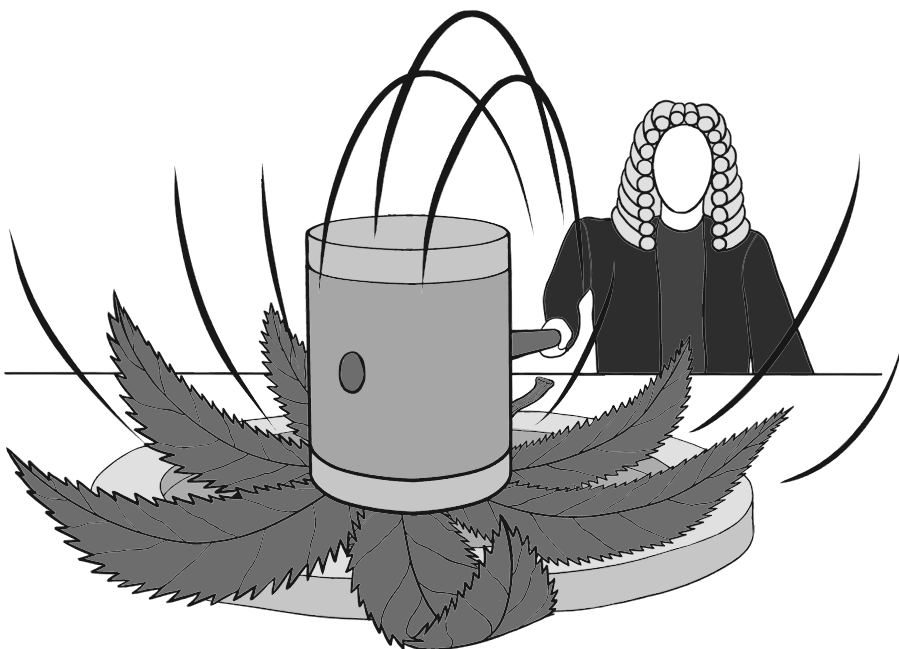
PРАВNA UREDITEV POSESTI PREPOVEDANE DROGE

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami v 5. členu jasno navaja, da je posest prepovedanih drog prepovedana. Izjema so droge za znanstveno-raziskovalne in učne namene. Dovoljenje za te namene izda pristojni minister za zdravstvo. Posedovanje prepovedanih drog je prekršek, ki se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom. Tako se posest manjše količine prepovedane droge za enkratno, lastno uporabo kaznuje z zaporom do 5 dni ali pa z denarno kaznijo od cca 42 EUR do cca 208 EUR.

Oseba, ki poseduje večje količine prepovedane droge, pa je lahko kaznovana z zaporom do 30 dni ali z denarno kaznijo od cca 208 EUR do cca 625 EUR. Zakon v 33. členu med drugim navaja, da se sme skladno z določbami za-

kona o prekrških mileje kaznovati storilca prekrška, ki ima v posesti manjšo količino prepovedane droge za enkratno lastno uporabo ali storilca prekrška, ki prostovoljno vstopi v program zdravljenja uživalcev prepovedanih drog ali drug socialno varstven program, ki ga potrdita zdravstveni svet ali svet za droge.

Storilcu prekrška se po tem zakonu prepovedane droge odvzamejo brez plačila odškodnine, ne glede na to, ali so bile te prepovedane droge njegova last ali pa jih je imel le v posesti. (34. člen)

PROIZVODNJA PREPOVEDANE DROGE (ZPPPD)

Proizvodnja prepovedanih drog je prepovedana, razen v izrednih primerih, ki jih določa zakon (ZPPPD). Tako se lahko prepovedane droge proizvajajo na podlagi dovoljenja pristojnega ministra. To dovoljenje se lahko pridobi za primere izdelave zdravil, ki pa so določene s posebnim zakonom.

Zakon v 9. členu tudi izrecno navaja Cannabis in proizvodnjo le te:

Vrtni mak (*Papaver Somniferum*) in konoplja (*Cannabis Sativa* L.) se lahko gojita samo za prehrambene in industrijske namene na podlagi dovoljenja, ki ga izda ministrstvo, pristojno za kmetijstvo.

KAZNIVO DEJANJE

Kdaj govorimo o kaznivem dejanju v zvezi s prepovedanimi drogami? 186. člen Kazenskega zakonika navaja:

(1) Kdor neupravičeno proizvaja, predeluje, prodaja ali ponuja naprodaj ali zaradi prodaje kupuje, hrani ali prenaša ali posreduje pri prodaji ali nakupu ali kako drugače neupravičeno daje v promet rastline ali substance, ki so razvrščene kot prepovedane droge ali nedovoljene snovi v športu, ali predhodne sestavine, ki se uporabljajo za izdelavo prepovedanih drog, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

(2) Kdor prodaja, ponuja naprodaj ali brezplačno deli prepovedano drogo ali nedovoljeno snov v športu, ali predhodno sestavino za izdelavo prepovedanih drog mladoletni osebi, duševno bolni osebi, osebi z začasno duševno motnjo, hujšo duševno zaostalostjo ali osebi, ki je v postopku odvajanja od odvisnosti ali rehabilitacije ali če stori dejanje v vzgojnih ali izobraževalnih ustanovah ali v njihovi neposredni bližini, v zaporih, v vojaških enotah, v javnih lokalih ali na javnih prireditvah, ali stori dejanje iz prvega odstavka javni uslužbenec, duhovnik, zdravnik, socialni delavec, učitelj ali vzgojitelj in pri tem izkorišča svoj položaj ali kdor za izvrševanje omenjenega dejanja uporablja mladoletne osebe, se kaznuje z zaporom od treh do petnajst let.

VPRAŠANJE LEGALIZACIJE

Slovenija v odnosu do uživanja marihuane in drog nasploh sodi med države z milejšo zakonodajo. Posest droge za osebno uporabo je dekriminalizirana, kar pomeni, da to v primerjavi z gojenjem in preprodajo ni kaznivo dejanje, temveč se šteje kot prekršek in ima za uživalca praviloma finančne posledice.

Portugalska, Češka, Španija in Nizozemska so države v EU, ki so tolerantnejše pri posedovanju droge za lastno uporabo in dovoljujejo tudi manjšo količino posedovanja prepovedane droge brez kakršnih koli pravnih sankcij.

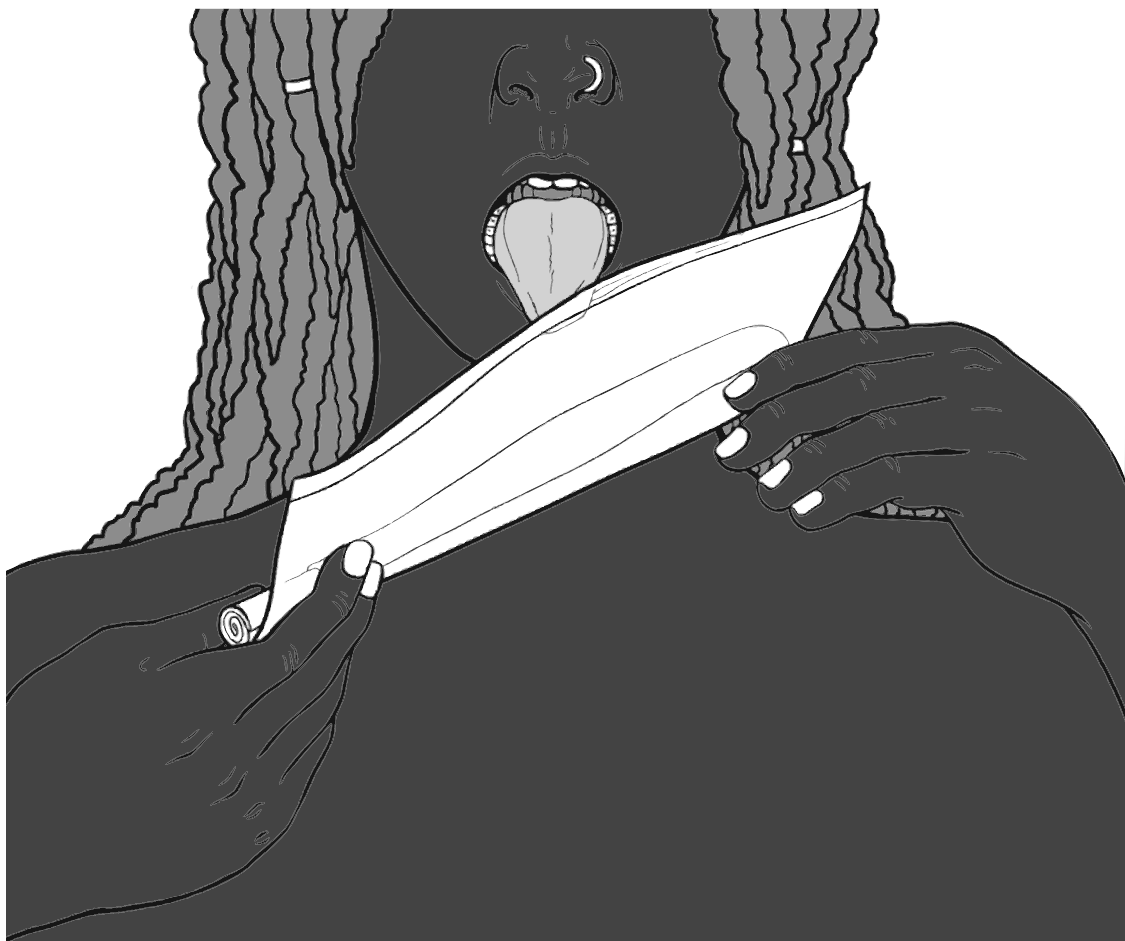
Najbolj znana je Nizozemska, kjer je v t.i. Coffee Shop-ih dovoljena prodaja marihuane in njenih derivatov.

Ne dolgo tega se je tudi tam napovedovalo, da bo prodaja tujcem prepovedana, nakar je vlada popustila in to odločitev prepustila mestom, da v zvezi s tem postavljajo svoja pravila.

Milejši, tolerantnejši pristop do uživalcev mehkih drog temelji na razlogih, ki jih za svoje argumente navajajo zagovorniki legalizacije. V prvi vrsti je to omejevanje črnega trga in kriminala, nadzorovana kakovost proizvodnje, razbremenitev policije in nenazadnje pobiranje davkov in polnjenje državne blagajne.

Za razliko od držav Evropske unije, ki se z legalizacijo zgolj spogledujejo in k njej pristopajo s počasnimi koraki, sta v preteklih dveh letih legalizacijo uvedla Kolorado v ZDA in Urugvaj.

V Urugvaju so kot ključni razlog za legalizacijo navedli več desetletij trajajoč, neuspeli boj s karteli in kriminalnim podzemljem in z vsemi neljubimi družbenimi posledicami povezanimi s tem, v ZDA pa so jeziček na tehtnici v prid legalizaciji prevagali predvsem finančni razlogi. V Koloradu, kateremu se bodo v kratkem pridružile še druge države ZDA (Washington, Kalifornija, Aljaska ...), so tako že v prvem letu s pobiranjem davkov zbrali 50 milijonov evrov. Veliki del teh sredstev je namenjen gradnji novih šol.

Za celovito osvetljevanje problema so zelo pomembna zakonska določila in pravila, ki so sledila legalizaciji v Colorado:

- Nakup marihuane je dovoljen v omejenih količinah na točno določenih krajih in to brez zunanjšega oglaševanja,
- prodaja se samo prebivalcem Kolorada, starejšim od 21 let, ki lahko kupijo unčo (28 gramov) na osebo,
- uživanje trave v javnosti ni dovoljeno,
- marihuana se lahko kadi ali drugače konzumira samo v zasebnih prostorih, ne v parkih, ne na smučiščih, ne tam, kjer bi to motilo sosede,
- prebivalci lahko v omejenih količinah marihuano tudi gojijo, če jo uporabljajo sami in je ne preprodajajo.

Precej podobna pravila glede nabave in uživanja marihuane in njenih produktov veljajo tudi v Amsterdamu. Na teh primerih vidimo, da mora legalizaciji slediti ustrezna zakonodaja s točno določenimi pravili dostopa do droge in načini uporabe ter seveda ustrezna implementacija zakona. Kot vidimo gre za dobro premišljen sistem in njegovo dosledno izvajanje, ki prinaša pričakovane rezultate.

Ali si tako legalizacijo predstavljajo in želijo današnji mladi kadilci marihuane? Ali bi to lahko delovalo pri nas? To, da prepoved povečuje radovednost, občutek pomembnosti in upornišтва pri mladih, je splošno znana resnica. Dodatni nespregledljiv problem, ki ga prav tako navajajo zagovorniki legalizacije, je dejstvo, da mlade sivi in nepredvidljivi trg (tudi v pogledu čistosti in varnosti droge) pripelje v območje kriminala. Vstop v verigo trgovanja in preprodaje se pogosto začne z nedolžnim posredovanjem pri nabavi za tretjo osebo, brezplačnim kajenjem, nadaljuje pa z lahko zasluženim denarjem, kjer odvisnost dobi novo, kriminalno razsežnost.

Legalizacija v kakršnikoli obliki bi verjetno ta problem vsaj omilila, saj bi se donosni trg zlomil, trava bi bila podvržena kontroli, njeno (tudi lažjo) dostopnost pa bi omogočala in urejala država ter njene strokovno usposobljene institucije.

ZA KONEC ŠE NEKAJ DEJSTEV IN NASVETOV, KI JIH JE DOBRO VEDETI IN UPOŠTEVATI:

- THC deluje na vsakega človeka drugače. Pri nekaterih uporabnikih namesto sproščenosti in dobre volje lahko sproži občutke neugodja, paniko ali depresijo, dodatne težave pa lahko povzroča tudi tistim, ki imajo težave s srcem, pljuči ali težave z duševnim zdravjem,
- marihuana znižuje koncentracijo in vpliva na raztresenost in zagotovo ne izboljšuje učnega uspeha,
- kajenje lahko spodbuja paranoidne misli ter znižuje samo zavest in samopodobo,
- ko posreduješ pri nabavi in zato kadiš zastonj, sodeluješ pri preprodaji in si s tem kazensko odgovoren,
- če ne bolehamo za boleznijo, pri kateri ima lahko marihuana zdravilne učinke, ni razloga, da se zdravimo preventivno.

Edina varna uporaba drog je neuporaba.

VIRI

KONOPLJA. 2012. Drogart.[online]. Pridobljeno 2.5.2015. Dostopno na: <http://www.drogart.org/droge/1085/konoplja.html>

KASTELIC, A., RIHTAR K., T. 2007. Marihuana. [online]. Pridobljeno 2.5.2015. Dostopno na: <http://www.ustanova-odsevseslisi.si/ustanova/o-odvisn-marih.htm>

MARIHUANA. Dejstva, ki bi jih morali poznati starši. 2005. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje, Urad za droge. [online]. Pridobljeno 5.5.2015. Dostopno na: http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_09/Marihuana_dejstva.pdf

PREDLOG zakona o konoplji. 2013. [online]. Pridobljeno 2.5.2015. Dostopno na: http://sksk.si/Predlog_zakona_o_konoplji.htm#_Toc375388987

TRAMPUŠ, J. 2014. Čas je za legalizacijo. V: Mladina. [online]. Pridobljeno 5.5.2015. Dostopno na: <http://www.mladina.si/153442/cas-je-za-legalizacijo/>

UREDBA o razvrstitvi prepovedanih drog. 2014. [online]. Pridobljeno 2.5.2015. Dostopno na: <http://www.drogart.org/droge/2268/u-r-e-d-b-a-o-razvrstitvi-prepovedanih.html>

ZADRAVEC, B. 2013. Zakon in posest marihuane. [online]. Pridobljeno 2.5.2015. Dostopno na: <http://pravninasvet.com/blog/zakon-in-posest-marihuane>

